

Sernur Yassıkaya

sernury@gmail.com

İSRAİL'İN İLHAK POLİTİKASI VE TÜRKİYE'NİN PROAKTİF DURUŞU

İŞGAL ALTINDAKİ BATI ŞERİA VE ÜRDÜN VADİSİ'NİN İSRAİL TARAFINDAN TÜMÜYLE İLHAK EDİLMESİ PLANI BÖLGEDEKİ İKİ DEVLETLİ ÇÖZÜM UMUDUNUN TABUTUNA SON ÇİVİYİ DE ÇAKMA ANLAMINA GELİYOR. GOLAN TEPELERİ'NİN İLHAKI VE KUDÜS'ÜN RESMİ BAŞKENT OLARAK DÜNYAYA DAYATILMASI SÜRECİN İLK ÖRNEKLERİYDİ. TÜRKİYE, HEPSİNE GÜÇLÜ ŞEKİLDE KARŞI ÇIKTI.

İsrail'in bölgesel ve uluslararası boşluğu fırsat bularak uygulamaya başladığı işgal altında tuttuğu toprakları ilhak projesi hız kesmeden devam ediyor. ABD'nin Kudüs'ü sözde "İsrail'in başkenti" olarak tanimasının ve işgal altındaki Golan Tepeleri'nin ilhakinin önünü açan kararlarına en somut tepkiyi Türkiye göstermiştir. Türkiye, söz konusu ilhak adımlarında proaktif diplomasiyi öne çıkarmış ve konuyu Birleşmiş Milletler (BM) başta olmak üzere uluslararası platformlara taşıma stratejisi yürütmüştür. Türkiye'nin bu stratejisine uluslararası anlamda gelen güçlü destek, uzun süre dondurucuya kaldırılan Filistin meselesini yeniden küresel kamuoyunun öncelikli maddelerinden biri konumuna yükseltmiştir. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın kararlı liderliği ve duruşu neticesinde "İsrail devletinin sınırları neresidir" sorusuyla, tüm dünyanın sessizce dillendirdiği bir konu BM gündemine taşınmıştır. Türkiye, İsrail'in temmuzda adım adım gerçekleştirmeyi planladığı Batı Şeria ve Ürdün Vadisi'nin ilhaki girişiminin karşısında da yine bu strateji çerçevesinde bir karşılık verecektir.

ABD Başkanı Donald Trump'ın dış politika konularında tecrübe eksikliği, bu konulara farklı etki gruplarının etki etmesi sonucunu da beraberinde getirdi. ABD'nin kağıt üstünde de olsa denge politikası yürüttüğü Filistin meselesi ve İsrail başlığı bu dönüşümden etkilenen başlıklar arasında yer aldı. ABD Başkanı Donald Trump'ın damadı Jared Kushner'in uhdesine bırakılan Filistin ve İsrail dosyasında, İsrail sağının görüşlerinin ağırlığı her geçen gün artmaya başladı. Mayıs 2017'de ABD Başkanı Trump'ın ilk dış ziyaretini gerçekleştirdiği Suudi Arabistan'da kurulan "Küre İttifakının" görünmeyen ortağının İsrail olduğu, Trump'ın Riyad'ın ardından Tel-Aviv'e geçmesiyle tescil edildi. Bu ziyaretin kodları sonraki 3 yılda bölgede adım adım inşa edilmeye başlanan Körfez-İsrail ittifakının da başlangıcını ihtiva ediyordu. Filistin meselesi, söz konusu bölgesel siyasi konjonktür sonucunda Arap başkentlerinin gündeminden hızla düşerken,

İsrail'in işgal ve baskı stratejisinin ilhaka doğru evrilmesinin de yolu açıldı.

Filistin Yok Ediliyor

Filistin topraklarını işgal altında tutan İsrail'de yolsuzluk batağının saplanan Başbakan Binyamin Netanyahu için bölgesel çerçevede, Filistin meselesinde uzun zamandır fırsatını kolladığı emellerini harekete geçirmek için uygun atmosferi de beraberinde getirdi. İşgalci İsrail yönetimi, Trump yönetiminden açık çek alırken, Arap başkentlerinin girdiği meşruiyet ve güvenlik krizini de kendi adına değerlendirmek için en uygun zamandan geçtiğini hesapladı. ABD Başkanı Trump'ın Washington'daki en büyük destekçi kitlesi, Siyonist-Evanjelik ortaklığının ihtiyacını hissetmesi Filistin topraklarındaki işgal dinamiğinin ilhaka evrilmesinin de önünü açtı. İç politikada yolsuzluk soruşturmalarıyla sıkışan Başbakan Netanyahu da içerideki siyasi hakimiyetini pekiştirmek ve olası yargılama sürecini gündemden düşürmek amacıyla ilhak politikasını siyasi rakipleri karşısında bir silah olarak kullandı. Bu silahın etkisi kendisine üç erken seçim sonunda yeniden başbakanlık yolunu açmasıyla kendini gösterdi. İsrail aşırı sağıyla ittifakını derinleştiren Netanyahu yönetimi, Kudüs'ü sözde İsrail'in başkenti ilan etmesi ve Suriye toprağı olan Golan Tepeleri ilhakının ardından, Batı Şeria ve Ürdün Vadisi ilhakını gündemine aldı. İki devletli çözüm umudunun tabutuna son çiviye de çakma anlamına gelecek bu adım için Temmuz kritik bir zaman.

Aktif Diplomasi

Türkiye'nin, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın siyasi önderliğinin ve kişisel karizmasının çarpan etkisiyle İslam coğrafyası ve bölge halkları üzerindeki etkisi, Arap ülkelerinin İsrail'in Batı Şeria'da atacağı ilhak adımına sessiz kalmasını zorlaştıracığı hesaplanıyor. Türkiye'nin

Gazze'de bir araya gelen Filistinli gruplar, İsrail'in "ilhak" planıyla mücadele için ortak bir ulusal plan belirledi. Toplantıya İslami Cihad Hareketi yetkilisi Halid el-Batş, Hamas'ın siyasi büro üyesi Halil el-Hayye, El Fetih Hareketi liderlerinden İmad el-Ağa ve diğer grupların temsilcileri katıldı. (28 Haziran 2020)

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın BM kürsüsünden yaptığı "İsrail devletinin sınırları neresidir?" çıkışı, Türkiye'nin İsrail'in ilhak politikası karşısında en etkin politik güç olduğu gerçeğini somutlaştırdı. Tel-Aviv, her ne kadar ilhaki silah zoruyla gerçekleştirme amacı gütsede Türkiye'nin uluslararası kamuoyunu harekete geçiren sonuç alıcı girişimlerinden çekinmektedir.

2017 ile birlikte devreye giren ve bölgesel bir meseleye sıkıştırılmak istenen İsrail'in ilhak politikasına karşı, küresel diplomasiyi ve uluslararası iş birliğini öne çıkaran bir strateji uyguladığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Türkiye'nin bu çerçevede Filistin meselesini bölgesel bir mesele olarak görülmeğe çıkararak yeniden uluslararası zemine taşıdığı görülmektedir. İsrail'in, Filistin meselesinde, uluslararası hukuka ve BM kararlarına aykırı şekilde attığı adımları her platformda gündeme getirme ve küresel bir farkındalık oluşturma amacı güden bu stratejinin, son yıllarda İsrail'e karşı yükselen küresel tepkinin asli dinamiğini oluşturduğu görülüyor.

Türkiye'nin bu çerçevede hem Birleşmiş Milletler platformunda hem de üye olduğu diğer uluslararası kurumlar nezdinde önemli inisiyatiflere liderlik ettiğini görmekteyiz. Aralık 2017'de Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'na Türkiye ve Yemen ortak tasarısı olarak sunulan, ABD Başkanı Trump'ın Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak tanımasına tepki olarak BM Genel Kurulu'na sunulan karar tasarısı, 9 hayır oyu karşılığında 127 evet oyu ile kabul edildi. Türkiye'nin ABD'nin yaptırım tehdidi karşısında kazandığı bu diplomatik zafer, İsrail için de hezimet anlamına geldi. İsrail'i uluslararası anlamda yalnızlaştıran bu karar, Kudüs meselesinin de dünya kamuoyunun gündemine taşınmasında ve tartışılmasında önemli bir kaldıraç işlevi gördü. Ancak Türkiye bu adımı da yeterli görmedi ve İsrail ilhakının hukuksuzluğunun diğer platformlarda da ele alınması için çalışmalarını devam ettirdi. Türkiye Mayıs 2018'de İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) dönem başkanlığı görevini yürüttüğü dönemde İstanbul'da önemli bir zirveye ev sahipliği yaptı. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Filistin meselesi ve Kudüs merkezli gelişmeler çerçevesinde olağanüstü toplanma kararı aldığı İstanbul'daki İİT zirvesi, uzun süren ardından İsrail işgal ve ilhak politikasına karşı ortaya güçlü bir siyasi duruşun çıkmasını sağladı. Aynı zirve Körfez ülkeleri ve Mısır'ın Filistin meselesindeki ikircikli tavrının da su yüzüne çıkması açısından önemli sonuçlar doğurdu.

İsrail'in Sınırları Neresi?

Türkiye'nin Filistin ve Kudüs meselesinin uluslararası kamuoyunun gündeminden düşmesini engellemek için yürüttüğü diplomatik strateji de en önemli çıkışlardan biri Eylül 2019'da New York'ta düzenlenen Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda Cumhurbaşkanı

İsrail polisi, işgal altındaki Doğu Kudüs'ün Eski Şehir bölgesinde Mescid-i Aksa'nın doğu surları yakınında bulunan Müslümanlara ait Yusufiye Mezarlığının duvarındaki Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığına (TİKA) ait tabelaları söktü. (24 Haziran 2020)

Kudüs'te TİKA tarafından restore edilen Yusufiye mezarlığına 2010'da teşekkür mahiyetinde yerleştirilen Türk bayraklı tabelanın, İsrail işgal güçleri tarafından kırılarak sökülmesi, temmuzdaki olası ilhak öncesinde Türkiye'nin tepkisini hedef alan bir hamle olduğu görülmelidir.

Erdoğan'ın yaptığı konuşma oldu. Erdoğan'ın tüm dünyanın aklına ve kalbine hitap edecek şekilde, haritalar eşliğinde "İsrail devletinin sınırları neresidir?" sorusunu BM kürsüsünden yöneltmesi, bugüne kadar sümen altı edilmeye çalışılan İsrail'in Filistin'i tüm uluslararası anlaşmaların ve BM kararlarının hilafında adım adım yutma stratejini tüm açıklığıyla küresel gündeme taşıdı. Filistinliler nezdinde de tarihi bir konuşma olarak nitelenen Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın çıkışı, Türkiye'nin İsrail'in ilhak politikası karşısında en etkin politik güç olduğu gerçeğini de somutlaştırdı.

Aktif Yumuşak Güç

Tel-Aviv, her ne kadar ilhaki kağıt üzerinde ve silah zoruyla gerçekleştirme amacı güte de Türkiye'nin uluslararası kamuoyunu harekete geçiren sonuç alıcı girişimlerinden çekinmektedir. Bu nedenle bir yandan da Türkiye'nin Filistin ve Kudüs'teki yumuşak gücünü azaltmaya yönelik adımlarını da bazı Körfez ülkeleriyle ortaklık yaparak yürüttüğü görülmektedir. Türkiye'nin TİKA, Kızılay ve Yunus Emre Enstitüsü gibi kurumlar aracılığıyla Filistin topraklarında ve Kudüs'te yürüttüğü İslam mirasını koruma ve ihya etme politikaları, İsrail'in işgal politikaları karşısında en etkin adımların başında gelmektedir. Anadolu Ajansı'nın bölgedeki

güçlü varlığı ve İsrail'in Filistin topraklarındaki baskı ve işgal politikasına ilişkin gelişmeleri dünya kamuoyuna duyurması da son derece önemli bir görevi ifa etmektedir.

Yine her yıl yüzbinlerce Türkiye Cumhuriyeti vatandaşının Kudüs ve Filistin topraklarını çeşitli engellemelere rağmen ziyaret etmeye devam etmesi Türkiye'nin işgal ve ilhaka karşı geliştirdiği proaktif politikaların bir sonucudur. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın her fırsatta Kudüs'ün yalnız bırakılmamasına dönük çağrısının önemi bu çerçevede bir kez daha anlaşılmaktadır. Son olarak Kudüs'te TİKA tarafından restore edilen Yusufiye mezarlığına 2010'da teşekkür mahiyetinde yerleştirilen Türk bayraklı tabelanın, İsrail işgal güçleri tarafından kırılarak sökülmesi, temmuzdaki olası ilhak öncesinde Türkiye'nin tepkisini hedef alan bir hamle olduğu görülmelidir. İsrail yönetimi bölgesel ve uluslararası alanda dış geçiremediği Türkiye'nin Filistin'e sahip çıkma stratejisine ancak semboller üzerinden cevap verebilmektedir.

Sonuç olarak bugüne kadar İsrail'in ilhak politikasına derin bir sessizlikle onay veren çoğu Arap başkentlerinin, Netanyahu'nun Batı Şeria ve Ürdün Vadisi'ni ilhaka yönelik adımına tepki göstermeye mecbur bırakacak hususun da yine Türkiye'nin proaktif, kararlı ve tutarlı diplomatik hamleleri ve kararlı şekilde yürütmeye devam ettiği yumuşak gücü olacaktır. Türkiye'nin Filistin-İsrail ihtilafında iki devletli çözüme, 1967 sınırları çerçevesinde başkenti Doğu Kudüs olan, coğrafi bütünlüğe sahip, bağımsız ve egemen Filistin Devleti'nin kurulmasına yönelik çabalara destekte öncü rol oynamaya devam edeceği, ilhak ve işgal politikasının karşısındaki net duruşunu, İsrail'in olası Batı Şeria adımı da devam ettireceği açıktır. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın liderliğinde Türkiye'nin Filistin meselesinin dünya gündeminden düşmesine izin vermeyeceği aşikardır. **■**